

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 26ης Ιουνίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές – Οδηγία 93/13/ΕΟΚ – Διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης ενυπόθηκης απαίτησης – Άμεσα εκτελεστή συμβολαιογραφική πράξη – Δικαστικός έλεγχος των καταχρηστικών ρητρών – Αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης – Αναρμοδιότητα του δικαστηρίου το οποίο έχει επιληφθεί αίτησης για την επίσπευση της αναγκαστικής εκτέλεσης – Προστασία του καταναλωτή – Αρχή της αποτελεσματικότητας – Ερμηνεία σύμφωνη προς το δίκαιο της Ένωσης»

Στην υπόθεση C-407/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το *Višje sodišče v Mariboru* (εφετείο Maribor, Σλοβενία) με απόφαση της 6ης Ιουνίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Ιουνίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

Aleš Kuhar,

Jožef Kuhar

κατά

Addiko Bank d.d.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. Biltgen, πρόεδρο τμήματος, C.G. Fernlund και L.S. Rossi (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Σλοβενική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την B. Jovin Hrastnik,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την M. Kocjan και τον N. Ruiz García,

κατόπιν της απόφασης που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η σλοβενική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ των Aleš και Jožef Kuhar (στο εξής, από κοινού: Α. και J. Kuhar), αφενός, και της Addiko Bank d.d., σλοβενικής τράπεζας, αφετέρου, με αντικείμενο την αναγκαστική εκτέλεση απαίτησης από σύμβαση ενυπόθηκης πίστωσης περιβληθείσα τον τύπο άμεσα εκτελεστού συμβολαιογραφικού εγγράφου.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Το άρθρο 3 της οδηγίας 93/13 προβλέπει τα εξής:

«1. Ρήτρα σύμβασης που δεν απετέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης, θεωρείται καταχρηστική όταν παρά την απαίτηση καλής πίστης, δημιουργεί εις βάρος του καταναλωτή σημαντική ανισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών, τα απορρέοντα από τη σύμβαση.

2. Θεωρείται πάντοτε ότι η ρήτρα δεν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης, όταν έχει συνταχθεί εκ των προτέρων και όταν ο καταναλωτής, εκ των πραγμάτων, δε μπόρεσε να επηρεάσει το περιεχόμενό της, ιδίως στα πλαίσια μιας σύμβασης προσχωρήσεως.

[...]»
- 4 Το άρθρο 4 της οδηγίας αυτής ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 7, ο καταχρηστικός χαρακτήρας μιας συμβατικής ρήτρας κρίνεται, αφού ληφθούν υπόψη η φύση των αγαθών ή των υπηρεσιών που αφορά η σύμβαση και όλες οι κατά τον χρόνο της σύναψης της σύμβασης περιστάσεις που περιέβαλαν την εν λόγω σύναψη, καθώς και όλες οι υπόλοιπες ρήτρες της σύμβασης ή άλλης σύμβασης από την οποία αυτή εξαρτάται.

2. Η εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών δεν αφορά ούτε τον καθορισμό του κυρίου αντικειμένου της σύμβασης ούτε το ανάλογο ή μη μεταξύ της τιμής και της αμοιβής, αφενός, και των υπηρεσιών ή αγαθών που θα παρασχεθούν ως αντάλλαγμα, αφετέρου, εφόσον οι ρήτρες αυτές είναι διατυπωμένες κατά τρόπο σαφή και κατανοητό.»
- 5 Το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας έχει ως εξής:

«Στην περίπτωση συμβάσεων των οποίων όλες ή μερικές ρήτρες που προτείνονται στον καταναλωτή έχουν συνταχθεί εγγράφως, οι ρήτρες αυτές πρέπει να συντάσσονται πάντοτε με σαφή και κατανοητό τρόπο. Σε περίπτωση αμφιβολίας για την έννοια μιας ρήτρας, επικρατεί η ευνοϊκότερη για τον καταναλωτή ερμηνεία. [...]»

- 6 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες σύμβασης μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, τηρουμένων των σχετικών όρων της εθνικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, ενώ η σύμβαση εξακολουθεί να δεσμεύει τους συμβαλλόμενους, εάν μπορεί να υπάρξει και χωρίς τις καταχρηστικές ρήτρες.»

- 7 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, προς το συμφέρον των καταναλωτών, καθώς και των ανταγωνιζόμενων επαγγελματιών, να υπάρχουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα, προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές.»

Το σλοβενικό δίκαιο

Ο νόμος περί προστασίας των καταναλωτών

- 8 Το άρθρο 23 του Zakon o varstvu potrošnikov (νόμου περί προστασίας των καταναλωτών, Uradni list RS, αριθ. 98/04) προβλέπει τα εξής:

«Οι επιχειρήσεις δεν πρέπει να προβλέπουν καταχρηστικές συμβατικές ρήτρες έναντι των καταναλωτών.

Οι κατά την προηγούμενη παράγραφο καταχρηστικές συμβατικές ρήτρες είναι άκυρες.»

- 9 Το άρθρο 24, πρώτο εδάφιο, του ως άνω νόμου ορίζει τα εξής:

«Συμβατικές ρήτρες θεωρούνται καταχρηστικές εάν δημιουργούν, εις βάρος του καταναλωτή, σημαντική ανισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων, εάν καθιστούν την εκτέλεση της σύμβασης αδικαιολογήτως ζημιογόνο για τον καταναλωτή ή εάν έχουν ως αποτέλεσμα η εκτέλεση της σύμβασης να διαφέρει σημαντικά από αυτό που μπορούσε ευλόγως να αναμένει ο καταναλωτής, ή εάν παραβιάζουν την αρχή της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών ηθών.»

Ο νόμος περί εκτέλεσης και παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας

- 10 Το άρθρο 9 του Zakon o izvršbi in zavarovanju (νόμου περί εκτέλεσης και παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, Uradni list RS, αριθ. 3/07) προβλέπει τα εξής:

«Έφεση επιτρέπεται κατά των αποφάσεων που εκδίδονται σε πρώτο βαθμό, εκτός εάν ο νόμος ορίζει άλλως.

Το ένδικο βοήθημα το οποίο ασκείται από τον οφειλέτη κατά διατάξεως περί εκτελέσεως η οποία δέχεται αίτηση για την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης αποτελεί ανακοπή.

[...]

Κατά της απόφασης που εκδίδεται επί ανακοπής επιτρέπεται η άσκηση έφεσης.

[...]»

11 Το άρθρο 15 του νόμου αυτού ορίζει τα εξής:

«Οι διατάξεις του Zakon o pravdnem postopku [(κώδικα πολιτικής δικονομίας, Uradni list RS, αριθ. 73/07)] εφαρμόζονται κατ' αναλογία στη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης και παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, εκτός εάν ο παρών ή άλλος νόμος ορίζει άλλως.»

12 Το άρθρο 17, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω νόμου ορίζει τα εξής:

«Ο δικαστής διατάσσει την εκτέλεση επί τη βάσει εκτελεστού τίτλου.

Εκτελεστοί τίτλοι είναι:

1. οι εκτελεστές δικαστικές αποφάσεις και οι εκτελεστοί δικαστικοί συμβιβασμοί·

2. τα εκτελεστά συμβολαιογραφικά έγγραφα·

[...]».

13 Κατά το άρθρο 55, πρώτο εδάφιο, του ίδιου νόμου:

«Επιτρέπεται η άσκηση ανακοπής κατά της διατάξεως με την οποία δίνεται εντολή για αναγκαστική εκτέλεση για λόγους που εμποδίζουν την αναγκαστική εκτέλεση, ιδίως δε:

[...]

2) εάν ο τίτλος βάσει του οποίου επισπεύδεται η αναγκαστική εκτέλεση δεν αποτελεί εκτελεστό τίτλο ή δημόσιο έγγραφο·

[...]».

14 Το άρθρο 71 του νόμου περί εκτέλεσης και παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας έχει ως εξής:

«Το δικαστήριο μπορεί να αναστείλει, εν όλω ή εν μέρει, την αναγκαστική εκτέλεση μετά από αίτηση του οφειλέτη, εφόσον πιθανολογηθεί ότι η άμεση εκτέλεση θα του προκαλέσει ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη και ότι η βλάβη αυτή θα είναι σημαντικότερη από εκείνη που ενδέχεται να υποστεί ο δανειστής σε περίπτωση αναβολής της εκτέλεσης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

5) εάν ασκήθηκε αγωγή για την αναγνώριση της ακυρότητας της δικαιοπραξίας η οποία περιέχεται στην άμεσα εκτελεστή συμβολαιογραφική πράξη βάσει της οποίας επισπεύδεται η αναγκαστική εκτέλεση·

[...]

Με την επιφύλαξη της προηγούμενης παραγράφου, το δικαστήριο μπορεί, μετά από αίτηση του οφειλέτη, να αναστείλει την αναγκαστική εκτέλεση και σε άλλες περιπτώσεις, για ειδικούς νόμιμους λόγους, άπαξ και για τρεις μήνες κατ' ανώτατο όριο.

Μετά από αίτηση του δανειστή, το δικαστήριο εξαρτά την αναστολή της εκτέλεσης από εγγυοδοσία εκ μέρους του οφειλέτη, εκτός εάν τούτο θίγει τα απαραίτητα μέσα για τη διατροφή του ίδιου και της οικογένειάς του. Σε περίπτωση μη εγγυοδοσίας από τον οφειλέτη εντός της ταχθείσας από το δικαστήριο προθεσμίας, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 15 ημέρες, η αίτηση αναστολής θεωρείται ότι ανακλήθηκε.»

Ο κώδικας πολιτικής δικονομίας

- 15 Το άρθρο 3, τρίτο εδάφιο, σημείο 1, του κώδικα πολιτικής δικονομίας ορίζει τα εξής:

«Ο δικαστής δεν λαμβάνει υπόψη διάθεση δικαιωμάτων των διαδίκων η οποία:

1. είναι αντίθετη στη δημόσια τάξη.»

Ο νόμος περί συμβολαιογράφων

- 16 Το άρθρο 4 του Zakon o notariatu (νόμου περί συμβολαιογράφων, Uradni list RS, αριθ. 2/07) προβλέπει τα εξής:

«Συμβολαιογραφική πράξη η οποία προβλέπει υποχρέωση προς παροχή, πράξη, παράλειψη ή ανοχή, η οποία μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο φιλικού διακανονισμού, συνιστά εκτελεστό τίτλο εφόσον ο οφειλέτης δηλώσει ρητώς τη συναίνεσή του για την άμεση εκτελεστότητά της επί της ίδιας της συμβολαιογραφικής πράξης ή με χωριστή συμβολαιογραφική πράξη και εφόσον η απαίτηση έχει καταστεί ληξιπρόθεσμη.»

- 17 Το άρθρο 42 του νόμου αυτού ορίζει τα εξής:

«Πριν από την κατάρτιση συμβολαιογραφικής πράξης, ο συμβολαιογράφος οφείλει να εξηγήει στους δικαιοπρακτούντες με κατανοητό τρόπο το περιεχόμενο, τις έννομες συνέπειες της προβλεπόμενης δικαιοπραξίας ή δήλωσης βουλήσεως, να εφιστά την προσοχή των δικαιοπρακτούντων στους γνωστούς και συνήθεις κινδύνους που συνδέονται με την εν λόγω δικαιοπραξία ή δήλωση βουλήσεως. Ο συμβολαιογράφος οφείλει επίσης να εφιστά την προσοχή των δικαιοπρακτούντων σε ενδεχόμενες άλλες περιστάσεις που αφορούν τη συγκεκριμένη δικαιοπραξία, εφόσον έχει λάβει γνώση αυτών [...]. Οφείλει επίσης να αποτρέπει τους δικαιοπρακτούντες από τη χρήση ασαφών, ακατανόητων ή αμφίσημων εκφράσεων και να εφιστά την προσοχή τους στις ενδεχόμενες έννομες συνέπειες της χρήσης τέτοιων εκφράσεων. Εάν οι δικαιοπρακτούντες διατηρήσουν τις εκφράσεις αυτές, ο συμβολαιογράφος οφείλει να τις καταχωρίσει στη συμβολαιογραφική πράξη, κάνοντας όμως συγχρόνως μνεία της σχετικής προειδοποίησης που απευθύνθηκε στους δικαιοπρακτούντες.»

Ο νόμος περί ευεργετήματος πενίας

- 18 Το άρθρο 8, τέταρτη περίπτωση, του Zakon o brezplačni pravni pomoči (νόμου περί ευεργετήματος πενίας) ορίζει τα εξής:

«Δεν παρέχεται δωρεάν δικαστική αρωγή δυνάμει του παρόντος νόμου:

[...]

- σε καθού η εκτέλεση οφειλέτη όταν η αναγκαστική εκτέλεση επισπεύδεται βάσει εκτελεστού τίτλου κατά την έννοια του νόμου περί εκτέλεσης και παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, εκτός εάν προβληθεί από τον καθού η εκτέλεση οφειλέτη και πιθανολογηθεί ότι συντρέχουν λόγοι ανακοπής κατά της εκτελέσεως οι οποίοι εμποδίζουν την εκτέλεση σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί εκτέλεσης και παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 19 Η Addiko Bank και οι A. και J. Kuhar συνήψαν μεταξύ τους σύμβαση ενυπόθηκης πίστωσης, περιβληθείσα τον τύπο άμεσα εκτελεστού συμβολαιογραφικού εγγράφου, για τη χρηματοδότηση της αγοράς κατοικίας (στο εξής: επίμαχη συμβολαιογραφική πράξη). Η πίστωση ήταν εκπεφρασμένη σε ελβετικά φράγκα (CHF), πλην όμως οι A. και J. Kuhar όφειλαν να εξοφλήσουν τις μηνιαίες δόσεις αποπληρωμής σε ευρώ, σύμφωνα με τη συναλλαγματική ισοτιμία αναφοράς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) της ημέρας της πληρωμής. Το επιτόκιο ήταν συνδεδεμένο με το επιτόκιο Libor CHF διάρκειας έξι μηνών.
- 20 Δεδομένου ότι οι A. και J. Kuhar κατέστησαν υπερήμεροι, η Addiko Bank υπέβαλε, με βάση την επίμαχη συμβολαιογραφική πράξη, αίτηση ενώπιον του Okrajno sodišče v Gornji Radgoni (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Gornja Radgona, Σλοβενία) προκειμένου να διαταχθεί η αναγκαστική εκτέλεση της πράξης αυτής.
- 21 Το ως άνω δικαστήριο δέχθηκε την αίτηση για την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης, για συνολικό ποσό 128 765,66 ευρώ.
- 22 Με την ανακοπή που άσκησαν ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου κατά της διατάξεως με την οποία δόθηκε εντολή για εκτέλεση, οι A. και J. Kuhar, χωρίς τη συνδρομή δικηγόρου, υποστήριξαν ότι η Addiko Bank δεν είχε επιστήσει δεόντως την προσοχή τους στον συναλλαγματικό κίνδυνο, με αποτέλεσμα να συνάψουν σύμβαση η οποία περιελάμβανε ρήτρες καταχρηστικού χαρακτήρα και βάσει της οποίας όφειλαν πλέον να αποπληρώσουν ποσό σαφώς υψηλότερο από το ποσό της ληφθείσας πίστωσης.
- 23 Το Okrajno sodišče v Gornji Radgoni (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Gornja Radgona) απέρριψε την ανακοπή με το σκεπτικό ότι, μεταξύ άλλων, κατ' ουσίαν, απέκειτο στους A. και J. Kuhar να εκπληρώσουν την υποχρέωση όπως αυτή απέρρευε από την επίμαχη συμβολαιογραφική πράξη, χωρίς να ασκεί επιρροή το αν η Addiko Bank είχε επιστήσει δεόντως την προσοχή τους στον συναλλαγματικό κίνδυνο.
- 24 Οι A. και J. Kuhar, πάντοτε χωρίς τη συνδρομή δικηγόρου, προσέφυγαν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, Višje sodišče v Mariboru (εφετείου Maribor, Σλοβενία), ζητώντας την εξαφάνιση της διατάξεως με την οποία δόθηκε εντολή για εκτέλεση.
- 25 Από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο έκρινε ήδη, παρεμπιπτόντως, ότι η περιλαμβανόμενη στην επίμαχη συμβολαιογραφική πράξη ρήτρα, η οποία προβλέπει ότι η πίστωση εκφράζεται σε ξένο νόμισμα αλλά η αποπληρωμή του πραγματοποιείται σε ευρώ, έχει καταχρηστικό χαρακτήρα καθόσον δεν προβλέπει κατάλληλο περιορισμό του συναλλαγματικού κινδύνου. Μολονότι αφορά το κύριο αντικείμενο της σύμβασης, η ρήτρα αυτή δεν ήταν σαφής και κατανοητή για τους A. και J. Kuhar. Γενικότερα, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, ακόμη και αν ο μη περιορισμός του συναλλαγματικού κινδύνου μπορεί να θίξει τόσο τον καταναλωτή όσο και την τράπεζα, υπάρχει παρά ταύτα σημαντική ανισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων, εξαιτίας, αν μη τι άλλο, των σαφώς ισχυρότερων μέσων για τη διαχείριση ενός τέτοιου κινδύνου που διαθέτει μια τράπεζα, ως χρηματοπιστωτικό ίδρυμα σημαντικού μεγέθους, το οποίο μπορεί να στηριχθεί για τον σκοπό αυτό σε εξειδικευμένες γνώσεις, σημαντικά δεδομένα και συναφή εμπειρία. Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο έχει την άποψη ότι, με τη σύναψη

σύμβασης πίστωσης για τη χρηματοδότηση της αγοράς κατοικίας, ένας συνετός καταναλωτής δεν θα εκτίθετο σε απεριόριστο συναλλαγματικό κίνδυνο, ικανό να προξενήσει επιζήμιες και διαρκείς οικονομικές συνέπειες σε βάρος του. Αντιθέτως, αν μπορούσε να διαπραγματευτεί επί ίσοις όροις με την τράπεζα και αν είχε δεόντως ενημερωθεί από αυτήν, ο συνετός καταναλωτής θα αναλάμβανε δεσμεύσεις μόνον αν η σύμβαση πίστωσης περιελάμβανε εύλογο περιορισμό του κινδύνου αυτού.

- 26 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν απόκειται στον δικαστή ενώπιον του οποίου έχει υποβληθεί αίτηση για την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης σύμβασης ενυπόθηκης πίστωσης, όταν διαπιστώνει ότι η σύμβαση αυτή περιλαμβάνει καταχρηστική ρήτρα, να απαγορεύει, εφόσον απαιτείται, αυτεπαγγέλτως, την εφαρμογή της ρήτρας αυτής ήδη από αυτό το στάδιο της διαδικασίας ή αν η απόφαση αυτή εμπίπτει στην εκτίμηση του δικαστή της ουσίας, ενώπιον του οποίου άγεται η διαφορά από τον καταναλωτή στο πλαίσιο χωριστής διαδικασίας.
- 27 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει κατ' αρχάς ότι, σύμφωνα με την αρχή της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, όπως αυτή έχει ερμηνευθεί με τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες σχετικά με την ισχύ του δεδικασμένου δικαστικής απόφασης δεν μπορούν να καθιστούν υπέρμετρα δυσχερή για το δικαστήριο που έχει επιληφθεί αιτήσεως εκτελέσεως την άρνηση εφαρμογής καταχρηστικών ρητρών. Κατά το σλοβενικό δίκαιο, ωστόσο, στο πλαίσιο διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης βάσει άμεσα εκτελεστής συμβολαιογραφικής πράξης, ο αρμόδιος δικαστής καλείται να εφαρμόσει τέτοιας φύσεως δικονομικές διατάξεις. Ειδικότερα, πρόκειται για διατάξεις του εθνικού δικαίου σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της τυπικής νομιμότητας και τις νόμιμες προϋποθέσεις για την αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως προβλέπονται στον νόμο περί εκτέλεσης και παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας.
- 28 Αφενός, ως προς την αρχή της τυπικής νομιμότητας, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι, σύμφωνα με την πάγια ερμηνεία που γίνεται δεκτή στο σλοβενικό δίκαιο, ο δικαστής δεν μπορεί να αρνηθεί την αναγκαστική εκτέλεση, καθόσον, δυνάμει της αρχής αυτής, ο έλεγχός του περιορίζεται στην εξακρίβωση του κατά πόσον το δημόσιο έγγραφο το οποίο πιστοποιεί τη σύμβαση πίστωσης της οποίας ζητείται η αναγκαστική εκτέλεση καταρτίστηκε τηρουμένων των τυπικών απαιτήσεων τις οποίες προβλέπει η εφαρμοστέα νομοθεσία. Η θέση του δικαστή ο οποίος επιλαμβάνεται αίτησης για την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης βάσει συμβολαιογραφικής πράξης, όπως η επίμαχη συμβολαιογραφική πράξη, είναι, επομένως, από άποψη παραβίασης της αρχής της αποτελεσματικότητας, ανάλογη κατ' ουσίαν με εκείνη στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η διάταξη της 14ης Νοεμβρίου 2013, Banco Popular Español και Banco de Valencia (C-537/12 και C-116/13, EU:C:2013:759).
- 29 Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το σλοβενικό δίκαιο δεν προβλέπει αναστολή της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης σε περίπτωση άσκησης από τον καταναλωτή αγωγής για την κήρυξη ακυρότητας λόγω καταχρηστικής ρήτρας περιλαμβανόμενης στη σύμβαση την οποία έχει συνάψει με επαγγελματία. Η αναστολή εκτέλεσης την οποία προβλέπει το άρθρο 71, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του νόμου περί εκτέλεσης και παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας επιτρέπεται μόνον κατ' εξαίρεση, κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος του οφειλέτη, υπό πολύ αυστηρές προϋποθέσεις σχετικά με την ύπαρξη ανεπανόρθωτης ή δυσχερώς επανορθώσιμης βλάβης η οποία, κατά την πάγια νομολογία των σλοβενικών δικαστηρίων, δεν δύναται να συνίσταται στη βλάβη που προκαλείται από αυτή καθεαυτήν την εφαρμογή της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης.
- 30 Στη συνέχεια, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι, κατά κανόνα, ο καθού η αναγκαστική εκτέλεση οφειλέτης δεν μπορεί να τύχει δωρεάν δικαστικής αρωγής ούτε εξάλλου διαθέτει πόρους για τη νομική εκπροσώπησή του, με αποτέλεσμα, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, να παρίσταται χωρίς δικηγόρο στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής. Υπάρχει, επομένως, μη αμελητέος κίνδυνος, λόγω άγνοιας, ο οφειλέτης να μην υποβάλει καν αίτηση αναστολής της εκτέλεσης ή η αίτηση αυτή να είναι σε τέτοιο βαθμό ελλιπής ώστε να μην έχει καμία πιθανότητα ευδοκίμησης. Οι ήδη πολύ περιορισμένες δυνατότητες του οφειλέτη να προασπίσει τα δικαιώματά του περιορίζονται ακόμη περισσότερο λόγω

του δικαιώματος του δανειστή να απαιτήσει από τον οφειλέτη εγγυοδοσία. Συγκεκριμένα, το άρθρο 71, τρίτο εδάφιο, του νόμου περί εκτέλεσης και παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας προβλέπει ότι, εφόσον ο οφειλέτης δεν χορηγήσει εγγυοδοσία, η αίτηση αναστολής της αναγκαστικής εκτέλεσης θεωρείται ανακληθείσα.

- 31 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, προκειμένου να συμμορφωθούν προς την αρχή της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, τα σλοβενικά δικαστήρια έχουν τη δυνατότητα να δεχθούν μια λιγότερο στενή ερμηνεία της αρχής της τυπικής νομιμότητας που μνημονεύεται στη σκέψη 28 της παρούσας απόφασης, επιτρέποντας στο δικαστήριο που επιλαμβάνεται αίτησης αναγκαστικής εκτελέσεως να προβεί σε αυτεπάγγελτη εξακρίβωση του καταχρηστικού χαρακτήρα ρήτρας ήδη από αυτό το στάδιο της διαδικασίας. Συγκεκριμένα, κατά το στάδιο αυτό, το δικαστήριο καλείται να προβεί σε πλήρη διαπίστωση όλων των κρίσιμων από νομική άποψη πραγματικών περιστατικών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αμφισβητούνται από τους διαδίκους. Εξάλλου, η συμβολαιογραφική πράξη προσφέρεται περισσότερο για ουσιαστικό έλεγχο σε σχέση με τους συνήθεις εκτελεστούς τίτλους τους οποίους εκδίδουν τα δικαστήρια. Περαιτέρω, το άρθρο 4 του νόμου περί συμβολαιογράφων προβλέπει ότι ο οφειλέτης οφείλει να αποδεχθεί ρητώς τον άμεσα εκτελεστό χαρακτήρα του τίτλου, γεγονός που αποκλείει τη δυνατότητα καταστρατήγησης διατάξεων δημόσιας τάξης, όπως είναι οι διατάξεις περί προστασίας των καταναλωτών όσον αφορά τις καταχρηστικές ρήτρες, με τη λήψη της συγκατάθεσης του οφειλέτη. Κατά το αιτούν δικαστήριο, βάσει της ερμηνείας αυτής, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται αιτήσεως αναγκαστικής εκτελέσεως θα ήταν, ως εκ τούτου, σε θέση να αρνηθεί αυτεπαγγέλτως την εκτέλεση συμβολαιογραφικής πράξης, όπως είναι η επίμαχη, την οποία αποδέχθηκε ο οφειλέτης κατά παράβαση διατάξεων δημόσιας τάξης.
- 32 Πάντως, στον βαθμό που η πλειονότητα των σλοβενικών δικαστηρίων τάσσεται επί του παρόντος υπέρ της αυστηρής και στενής ερμηνείας της αρχής της τυπικής νομιμότητας, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η ερμηνεία αυτή συνάδει με την αρχή της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, εφαρμοζόμενη στην οδηγία 93/13.
- 33 Υπό τις συνθήκες αυτές, το *Višje sodišče v Mariboru* (εφετείο Maribor) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Με βάση την αρχή της αποτελεσματικότητας του δικαίου της [...] Ένωσης, πρέπει να ερμηνευθεί η οδηγία 93/13 [...] υπό την έννοια ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας αναγκαστικής εκτελέσεως, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται αιτήσεως εκτελέσεως υποχρεούται να αρνηθεί αυτεπαγγέλτως να διατάξει την εκτέλεση λόγω καταχρηστικής ρήτρας η οποία περιέχεται σε άμεσα εκτελεστό συμβολαιογραφικό έγγραφο (εκτελεστό τίτλο), σε περίπτωση, όπως η προκειμένη, κατά την οποία το δικονομικό σύστημα του κράτους μέλους δεν παρέχει στο δικαστήριο αυτό τη δυνατότητα να διακόψει ή να αναστείλει την αναγκαστική εκτέλεση (αιτήσει του οφειλέτη ή αυτεπαγγέλτως) έως ότου εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση επί της ουσίας περί του καταχρηστικού χαρακτήρα της ρήτρας, στο πλαίσιο δίκης επί αναγνωριστικής αγωγής, η οποία ασκήθηκε από τον οφειλέτη ως καταναλωτή;»

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 34 Η Σλοβενική Κυβέρνηση αμφισβητεί, προκαταρκτικώς, το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Η κυβέρνηση αυτή επισημαίνει ότι το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι απόκειται στο ίδιο να αντιταχθεί αυτεπαγγέλτως στην εφαρμογή παράνομων ρητρών περιλαμβανομένων σε συμβολαιογραφική πράξη, όπως η επίμαχη, καθόσον το σλοβενικό δικονομικό δίκαιο δεν επιτρέπει την προσωρινή αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης. Ωστόσο, έως την ημερομηνία έκδοσης της αποφάσεως περί παραπομπής, οι ίδιοι οι Α. και J. Kuhač δεν πληρούσαν τις δικονομικές προϋποθέσεις ώστε να τους χορηγηθεί τέτοιο ανασταλτικό μέτρο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, διότι δεν είχαν ασκήσει αγωγή για την αναγνώριση της ακυρότητας συμβατικών ρητρών, οπότε δεν τίθεται καν ζήτημα αναστολής της εκτέλεσης.

- 35 Συναφώς επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 267 ΣΛΕΕ παρέχει στα εθνικά δικαστήρια την ευρύτατη ευχέρεια να απευθύνονται στο Δικαστήριο, όταν θεωρούν ότι η υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιόν τους θέτει, μεταξύ άλλων, ζητήματα ερμηνείας διατάξεων του δικαίου της Ένωσης τα οποία είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς που έχει υποβληθεί στην κρίση τους και είναι ελεύθερα να ασκούν την ευχέρεια αυτή σε όποιο στάδιο της διαδικασίας κρίνουν ενδεδειγμένο (πρβλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου 2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, σκέψη 26, καθώς και της 14ης Νοεμβρίου 2018, Memoria και Dall'Antonia, C-342/17, EU:C:2018:906, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 36 Ομοίως, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως υπενθυμίσει ότι τα υποβαλλόμενα από τα εθνικά δικαστήρια προδικαστικά ερωτήματα τα οποία αφορούν το δίκαιο της Ένωσης θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Επομένως, το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει τέτοια αίτηση προδικαστικής αποφάσεως μόνον όταν προκύπτει προδήλως ότι η ζητούμενη ερμηνεία κανόνα της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσης ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που του είναι αναγκαία για να δώσει χρήσιμη απάντηση στα υποβαλλόμενα ερωτήματα (απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ., C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 37 Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι δεν απόκειται στο ίδιο, στο πλαίσιο της κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ συνεργασίας, να ελέγξει αν η απόφαση περί παραπομπής ελήφθη σύμφωνα με τους εθνικούς οργανωτικούς και δικονομικούς κανόνες (πρβλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ., C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 38 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι το επιχείρημα της Σλοβενικής Κυβέρνησης προς απόδειξη του υποθετικού χαρακτήρα της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, το οποίο έχει επιληφθεί αναγκαστικής εκτέλεσης ενυπόθηκης απαίτησης, στηρίζεται σε εκτιμήσεις συνδεόμενες με την τήρηση των δικονομικών κανόνων του εθνικού δικαίου, και ειδικότερα στο γεγονός ότι οι οφειλότες της κύριας δίκης δεν άσκησαν, βάσει του σλοβενικού δικαίου και έως την ημερομηνία έκδοσης της αποφάσεως περί παραπομπής, αγωγή για την αναγνώριση της ακυρότητας των περιλαμβανόμενων στην επίμαχη συμβολαιογραφική πράξη συμβατικών ρητρών τις οποίες θεωρούν καταχρηστικές.
- 39 Όπως, όμως, προκύπτει από τις σκέψεις 35 και 37 της παρούσας απόφασης, αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν μπορεί να απορριφθεί ως απαράδεκτη διότι η απόφαση περί παραπομπής εκδόθηκε κατά παράβαση των εθνικών οργανωτικών και δικονομικών κανόνων ή εκδόθηκε, ενδεχομένως, σε πρώιμο στάδιο της εθνικής διαδικασίας.
- 40 Συνεπώς, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 41 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν η οδηγία 93/13 έχει, υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, βάσει της οποίας το εθνικό δικαστήριο το οποίο έχει επιληφθεί αίτησης για την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης σύμβασης ενυπόθηκης πίστωσης, συναφθείσας μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή υπό τον τύπο άμεσα εκτελεστού συμβολαιογραφικού εγγράφου, δεν έχει τη δυνατότητα, είτε αιτήσει του καταναλωτή είτε αυτεπαγγέλτως, να ελέγξει αν οι ρήτρες οι οποίες περιλαμβάνονται στην πράξη αυτή έχουν καταχρηστικό χαρακτήρα, υπό την έννοια της ως άνω οδηγίας, και, επί τη βάσει αυτή, να αναστείλει τη ζητηθείσα αναγκαστική εκτέλεση.

42. Επισημαίνεται προκαταρκτικώς ότι το αιτούν δικαστήριο δεν ζητεί από το Δικαστήριο διευκρινίσεις ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3 έως 5 της οδηγίας 93/13, ώστε να έχει τη δυνατότητα να εξετάσει τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών της σύμβασης πίστωσης που αποτελεί αντικείμενο της επίμαχης συμβολαιογραφικής πράξης και της οποίας ζητείται η αναγκαστική εκτέλεση. Πράγματι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 25 της παρούσας απόφασης, το αιτούν δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί, παρεμπιπτόντως, ως προς την καταχρηστική φύση των ρητρών της εν λόγω σύμβασης, την οποία το Δικαστήριο δεν μπορεί να αμφισβητήσει στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
43. Κατόπιν της εν λόγω παραδοχής πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, τα κράτη μέλη θεσπίζουν διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες σύμβασης μεταξύ καταναλωτή και επαγγελματία, τηρουμένων των σχετικών όρων της εθνικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές.
44. Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι, δεδομένων της φύσης και της σημασίας του δημοσίου συμφέροντος το οποίο συνίσταται στην προστασία των καταναλωτών, οι οποίοι βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τους επαγγελματίες, η οδηγία 93/13, όπως προκύπτει από το άρθρο της 7, παράγραφος 1, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 24, επιβάλλει στα κράτη μέλη να προβλέπουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές (πρβλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
45. Μολονότι το Δικαστήριο έχει οριοθετήσει, από διάφορες απόψεις και λαμβανομένων υπόψη των επιταγών του άρθρου 6, παράγραφος 1, και του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, τον τρόπο με τον οποίο το εθνικό δικαστήριο οφείλει να διασφαλίζει την προστασία των δικαιωμάτων τα οποία οι καταναλωτές αντλούν από την ως άνω οδηγία, εντούτοις, καταρχήν, το δίκαιο της Ένωσης δεν εναρμονίζει τις διαδικασίες εξέτασης του φερόμενου ως καταχρηστικού χαρακτήρα μιας συμβατικής ρήτρας και, κατά συνέπεια, οι διαδικασίες αυτές διέπονται από την εσωτερική έννομη τάξη των κρατών μελών (απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, σκέψη 57).
46. Για τον λόγο αυτό, ελλείψει εναρμόνισης των εθνικών μηχανισμών αναγκαστικής εκτέλεσης, οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή τους εμπίπτουν στην εσωτερική έννομη τάξη των κρατών μελών δυνάμει της αρχής της δικονομικής αυτονομίας τούτων. Ωστόσο, οι προϋποθέσεις αυτές υπόκεινται στον διττό όρο να μην είναι δυσμενέστερες από εκείνες που ισχύουν για παρόμοιες καταστάσεις υπαγόμενες στο εσωτερικό δίκαιο (αρχή της ισοδυναμίας) και να μην καθιστούν αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στους καταναλωτές από το δίκαιο της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
47. Αφενός, όσον αφορά την αρχή της ισοδυναμίας, η οποία δεν αποτελεί αντικείμενο της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως, πρέπει να επισημανθεί, όπως υποστήριξε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του στοιχεία ικανά να εγείρουν αμφιβολίες ως προς τη συμμόρφωση της επίμαχης στην κύρια δίκη εθνικής νομοθεσίας με την αρχή αυτή.
48. Αφετέρου, όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, κατά πάγια νομολογία, το ζήτημα αν εθνική διάταξη καθιστά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης πρέπει να εξετάζεται λαμβανομένης υπόψη της θέσης της διάταξης αυτής στην όλη διαδικασία ενώπιον των διαφόρων εθνικών οργάνων, της εξέλιξης της διαδικασίας και των ιδιαιτεροτήτων της. Υπό το πρίσμα αυτό, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, εφόσον παρίσταται ανάγκη, οι αρχές που αποτελούν τη βάση του εθνικού δικαιοδοτικού συστήματος, όπως η προστασία των δικαιωμάτων

άμυνας, η αρχή της ασφάλειας δικαίου και η εύρυθμη διεξαγωγή της διαδικασίας (πρβλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 1ης Οκτωβρίου 2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, σκέψη 51, καθώς και της 18ης Φεβρουαρίου 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, σκέψεις 43 και 44).

- 49 Ακριβώς υπό το πρίσμα της νομολογίας αυτής πρέπει να εξακριβωθεί αν εθνικό δικονομικό σύστημα, όπως το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης, θίγει την αποτελεσματικότητα της προστασίας που παρέχει στους καταναλωτές η οδηγία 93/13.
- 50 Συναφώς, εν προκειμένω, από τη σχετική περιγραφή εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι, κατά το σλοβενικό δίκαιο, το σύστημα της αναγκαστικής εκτέλεσης εμφανίζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:
- το αρμόδιο δικαστήριο για την αναγκαστική εκτέλεση σύμβασης ενυπόθηκης πίστωσης, συναφθείσας υπό τον τύπο άμεσα εκτελεστού συμβολαιογραφικού εγγράφου, δεν μπορεί να αρνηθεί την εν λόγω αναγκαστική εκτέλεση λόγω της παρουσίας στην επίμαχη σύμβαση καταχρηστικής ρήτρας διότι το δικαστήριο αυτό οφείλει να τηρήσει άνευ όρων το περιεχόμενο του εκτελεστού τίτλου και δεν έχει την εξουσία να ελέγξει τη νομιμότητα του περιεχομένου αυτού·
 - η έστω και προσωρινή αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης δεν είναι καταρχήν δυνατή, εκτός αν ο οφειλέτης, ως καταναλωτής, ασκήσει αγωγή επιδιώκοντας την έκδοση απόφασης επί της ουσίας για την αναγνώριση της ακυρότητας καταχρηστικής συμβατικής ρήτρας·
 - αυτή η αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης, έως την έκδοση τελεσίδικης απόφασης επί της ουσίας, επιτρέπεται μόνον κατ' εξαίρεση και υπόκειται σε αυστηρές νομικές προϋποθέσεις περί απόδειξης ανεπανόρθωτης ή δυσχερώς επανορθώσιμης βλάβης, κατά την έννοια του άρθρου 71, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί εκτέλεσης και παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, το οποίο αποκλείει η βλάβη να συνδέεται με αυτή καθεαυτήν την αναγκαστική εκτέλεση, πράγμα που στην πράξη καθιστά την αναστολή αυτή σχεδόν αδύνατη·
 - ο δανειστής δικαιούται να απαιτήσει εγγυοδοσία από τον οφειλέτη σε περίπτωση που ο οφειλέτης ζητήσει την αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης, και
 - ο καθού η αναγκαστική εκτέλεση οφειλέτης δεν μπορεί να λάβει δωρεάν δικαστική αρωγή, οπότε επιβαρύνεται ο ίδιος με τα σημαντικά έξοδα εκπροσώπησης από δικηγόρο.
- 51 Με τις γραπτές παρατηρήσεις της η Σλοβενική Κυβέρνηση αντέκρουσε την ερμηνεία του εθνικού δικαίου, την οποία δέχεται το αιτούν δικαστήριο. Ειδικότερα, η Σλοβενική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, υπό το πρίσμα της πρόσφατης νομολογίας του Ustavno sodišče (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Σλοβενία), όπως αυτή εφαρμόζεται και από πλείονα άλλα εθνικά δικαστήρια, πρέπει πλέον, αφενός μεν, το κριτήριο της ανεπανόρθωτης ή δυσχερώς επανορθώσιμης βλάβης, κατά την έννοια του άρθρου 71, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί εκτέλεσης και παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, να ερμηνεύεται, αφετέρου δε, η κατάσταση του οφειλέτη και του δανειστή να σταθμίζεται, λαμβανομένης υπόψη παράλληλα της βλάβης που ενδεχομένως προκαλείται από την εφαρμογή της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης.
- 52 Συναφώς, αρκεί η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, οι αρμοδιότητες του Δικαστηρίου διαχωρίζονται σαφώς από εκείνες του αιτούντος δικαστηρίου. Στο Δικαστήριο απόκειται να ερμηνεύει τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, ενώ απόκειται αποκλειστικώς στο αιτούν δικαστήριο να ερμηνεύει την εθνική νομοθεσία. Επομένως, το Δικαστήριο πρέπει να περιορίζεται στην ερμηνεία του εθνικού δικαίου, όπως αυτή τίθεται υπόψη του από το εν λόγω εθνικό δικαστήριο (απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2019, Associação Peço a Palavra κ.λπ., C-563/17, EU:C:2019:144, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 53 Όσον αφορά το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης δικονομικό σύστημα της αναγκαστικής εκτέλεσης, λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών του εν λόγω συστήματος που εκτέθηκαν από το αιτούν δικαστήριο και συνοψίσθηκαν στη σκέψη 50 της παρούσας απόφασης, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το σύστημα αυτό είναι ικανό να θίξει την αποτελεσματικότητα της προστασίας που επιδιώκει η οδηγία 93/13.
- 54 Ειδικότερα, έχει κριθεί ότι η αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει στον καταναλωτή η ως άνω οδηγία κατοχυρώνεται μόνον εφόσον το εθνικό δικονομικό σύστημα παρέχει τη δυνατότητα να πραγματοποιηθεί, στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης διαταγής πληρωμής ή της διαδικασίας εκτέλεσης της διαταγής πληρωμής, αυτεπάγγελτος έλεγχος του ενδεχομένως καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών της οικείας σύμβασης (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 18ης Φεβρουαρίου 2016, *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, σκέψη 46, και της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, σκέψη 44).
- 55 Ασφαλώς, όπως υποστηρίζει η Σλοβενική Κυβέρνηση, δεν μπορεί να αποκλειστεί, υπό την επιφύλαξη των ελέγχων που οφείλει να διενεργήσει το αιτούν δικαστήριο, ότι, υπό το πρίσμα, μεταξύ άλλων, του νόμου περί συμβολαιογράφων, οι συμβολαιογράφοι υπέχουν την υποχρέωση να συμβουλεύουν και να ενημερώνουν τους καταναλωτές, ιδίως όταν συνάπτεται σύμβαση ενυπόθηκης πίστωσης η οποία έχει περιβληθεί τον συμβολαιογραφικό τύπο, υποχρέωση ικανή να διασφαλίσει τον προληπτικό έλεγχο του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών που περιλαμβάνονται σε μια τέτοια σύμβαση και, ως εκ τούτου, να συμβάλει στην τήρηση των κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 απαιτήσεων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2015, *ERSTE Bank Hungary*, C-32/14, EU:C:2015:637, σκέψεις 55, 57 και 58).
- 56 Πάντως, ακόμη και αν υφίσταται προληπτικός έλεγχος τέτοιας φύσης, ο έλεγχος αυτός δεν αρκεί για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της προστασίας που εγγυάται η οδηγία 93/13.
- 57 Πράγματι, όπως έκρινε το Δικαστήριο στη σκέψη 59 της απόφασης της 1ης Οκτωβρίου 2015, *ERSTE Bank Hungary* (C-32/14, EU:C:2015:637), ακόμη και όταν η εθνική νομοθεσία προβλέπει τέτοιο προληπτικό έλεγχο, τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα που σκοπούν να παύσουν τη χρήση καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτών πρέπει να περιλαμβάνουν διατάξεις εξασφαλίζουσες αποτελεσματική δικαστική προστασία για τους καταναλωτές, η οποία να τους παρέχει τη δυνατότητα να προσφύγουν δικαστικά κατά της σύμβασης, ακόμα και κατά το στάδιο της αναγκαστικής της εκτέλεσης, με εύλογες δικονομικές προϋποθέσεις, κατά τρόπον ώστε η άσκηση των δικαιωμάτων τους να μην υπόκειται σε προϋποθέσεις, όπως προθεσμίες και δαπάνες, που καθιστούν υπερβολικά δυσχερή ή πρακτικώς αδύνατη την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμονται από την οδηγία 93/13.
- 58 Ειδικότερα, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η ανωτέρω απόφαση, το Δικαστήριο διευκρίνισε, στις σκέψεις 60 και 61, ότι, βάσει του επίμαχου στην υπόθεση αυτή εθνικού δικαίου, ο καταναλωτής μπορούσε, αφενός, να αμφισβητήσει δικαστικώς το κύρος της επίμαχης σύμβασης και, αφετέρου, να κινήσει διαδικασία με αίτημα την ακύρωση ή τον περιορισμό της αναγκαστικής εκτέλεσης, πράγμα που, στο πλαίσιο αυτό, παρείχε το δικαίωμα στον καταναλωτή να ζητήσει την αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης της σύμβασης. Επιπλέον, το Δικαστήριο συνήγαγε από τα στοιχεία της δικογραφίας που του είχε υποβληθεί στο πλαίσιο της εν λόγω υπόθεσης, ότι, στο πλαίσιο των εν λόγω διαδικασιών, τα εθνικά δικαστήρια μπορούσαν και όφειλαν να διαπιστώνουν αυτεπαγγέλτως τις περιπτώσεις πρόδηλης ακυρότητας με βάση τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία. Αυτές οι δικονομικές προϋποθέσεις ενδίκου βοηθήματος κατά το εσωτερικό δίκαιο μπορούσαν, επομένως, υπό την επιφύλαξη του ελέγχου από το εθνικό δικαστήριο, να εγγυηθούν την αποτελεσματική δικαστική προστασία του καταναλωτή.
- 59 Αντιθέτως, όσον αφορά την υπόθεση της κύριας δίκης, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι το σλοβενικό δίκαιο δεν παρέχει στον καταναλωτή εγγυήσεις παρόμοιες με τις αναφερόμενες στις σκέψεις 54, 57 και 58 της παρούσας απόφασης.

- 60 Συγκεκριμένα, από τη δικογραφία αυτή προκύπτει, πρώτον, ότι το σλοβενικό δικονομικό δίκαιο δεν προβλέπει σαφώς δικαίωμα του καταναλωτή να ζητήσει αναστολή, έστω και προσωρινή, της αναγκαστικής εκτέλεσης σύμβασης ενυπόθηκης πίστωσης, για τον λόγο ότι η σύμβαση περιλαμβάνει καταχρηστική ρήτρα. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποθεθεί ότι ο καταναλωτής έχει τέτοια δυνατότητα, γεγονός παραμένει ότι το εθνικό δίκαιο εξαρτά την αίτηση αναστολής της αναγκαστικής εκτέλεσης από την πλήρωση ιδιαίτερα αυστηρών δικονομικών προϋποθέσεων καθώς και από τη χορήγηση εγγυοδοσίας αιτήσεως του δανειστή. Τέτοιου είδους απαιτήσεις καθιστούν σχεδόν αδύνατη στην πράξη τη λήψη τέτοιου μέτρου αναστολής, καθόσον είναι πιθανό ο υπερήμερος οφειλέτης να μην διαθέτει τους αναγκαίους οικονομικούς πόρους για τη χορήγηση της απαιτούμενης εγγυοδοσίας. Δεύτερον, προκύπτει ότι ο δικαστής ο οποίος επιλαμβάνεται αίτησης του ενυπόθηκου δανειστή για την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης της απαίτησής του δεν μπορεί να ελέγξει αυτεπαγγέλτως την ενδεχομένως καταχρηστική φύση των περιλαμβανόμενων στη σύμβαση ρητρών. Τέλος, τρίτον, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι υπάρχει ο μη αμελητέος κίνδυνος, στο πλαίσιο της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης, οι οικείοι καταναλωτές να αποτραπούν από τη διασφάλιση της άμυνάς τους και την πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων τους, δεδομένων των εξόδων εκπροσώπησης που απαιτεί η διαδικασία σε σχέση με το ύψος της οικείας οφειλής και την αδυναμία υποβολής αιτήματος για την παροχή δικαστικής αρωγής.
- 61 Είναι σημαντικό να προστεθεί ότι το γεγονός ότι, κατά το σλοβενικό δικονομικό δίκαιο, ο έλεγχος του ενδεχομένως καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών που περιλαμβάνονται σε σύμβαση ενυπόθηκης πίστωσης, συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, μπορεί να διενεργηθεί όχι από τον δικαστή ο οποίος επιλαμβάνεται αίτησης για την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης μια τέτοιας σύμβασης, αλλά αποκλειστικώς, μεταγενέστερα και κατά περίπτωση, από τον δικαστή της ουσίας ενώπιον του οποίου ο καταναλωτής έχει ασκήσει αγωγή για την αναγνώριση της ακυρότητας των καταχρηστικών ρητρών, είναι προδήλως ανεπαρκές για τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της προστασίας των καταναλωτών που επιδιώκει η οδηγία 93/13.
- 62 Πράγματι, δεδομένου ότι το δικαστήριο που επιλαμβάνεται αίτησης για την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης δεν μπορεί να αναστείλει την εν λόγω εκτέλεση για τον λόγο ότι το κύρος της σύμβασης ενυπόθηκης πίστωσης επηρεάζεται από καταχρηστική ρήτρα, είναι πιθανό η κατάσχεση του ενυπόθηκου ακινήτου να ολοκληρωθεί πριν από την έκδοση της απόφασης του δικαστηρίου της ουσίας με την οποία διαπιστώνεται, κατά περίπτωση, η ακυρότητα της ρήτρας αυτής λόγω του καταχρηστικού χαρακτήρα της και, ως εκ τούτου, η ακυρότητα της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης. Υπό τις συνθήκες αυτές, ακόμη και αν εκδοθεί μια τέτοια απόφαση επί της ουσίας υπέρ του οικείου καταναλωτή, εξασφαλίζεται στον καταναλωτή μόνο εκ των υστέρων προστασία, υπό τη μορφή χρηματικής αποζημίωσης, με αποτέλεσμα η προστασία αυτή να είναι ελλιπής και ανεπαρκής, κατά μείζονα λόγο όταν το κατασχεθέν ακίνητο ήταν η κατοικία του καταναλωτή και της οικογένειάς του, η οποία θα έχει πλέον οριστικά απολεσθεί. Μια τέτοια εκ των υστέρων προστασία δεν συνιστά επομένως μέσο κατάλληλο και αποτελεσματικό προκειμένου να παύσει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών, σε αντίθεση προς τον σκοπό που επιδιώκει το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 (πρβλ. διάταξη της 14ης Νοεμβρίου 2013, Banco Popular Español και Banco de Valencia, C-537/12 και C-116/13, EU:C:2013:759, σκέψεις 56 και 57 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 63 Ως εκ τούτου, η οδηγία 93/13, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία εμφανίζει τα χαρακτηριστικά τα οποία εκτίθενται στη σκέψη 50 της παρούσας απόφασης.
- 64 Βεβαίως, εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η σλοβενική νομοθεσία δύναται να ερμηνευθεί κατά τρόπο σύμφωνο προς το δίκαιο της Ένωσης, ούτως ώστε, ειδικότερα, να έχει το δικαστήριο που επιλαμβάνεται αίτησης για την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης τη δυνατότητα να ελέγξει αυτεπαγγέλτως τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας σύμβασης ενυπόθηκης πίστωσης, συναφθείσας υπό τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου, και να αναστείλει επί τη βάση αυτή την αναγκαστική εκτέλεση.

- 65 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρχή της σύμφωνης ερμηνείας επιβάλλει επίσης στα εθνικά δικαστήρια να πράττουν ό,τι είναι δυνατό εντός των ορίων της αρμοδιότητάς τους, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο του εσωτερικού δικαίου και εφαρμόζοντας τις αναγνωρισμένες από το δίκαιο αυτό μεθόδους ερμηνείας, προκειμένου να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα της οικείας οδηγίας και να καταλήγουν σε λύση σύμφωνη προς τον σκοπό που επιδιώκει η οδηγία αυτή (απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, σκέψη 59 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 66 Όπως έχει επίσης κρίνει το Δικαστήριο, η ως άνω απαίτηση περί σύμφωνης ερμηνείας περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων να τροποποιούν, αν παρίσταται ανάγκη, την πάγια νομολογία τους σε περίπτωση που αυτή στηρίζεται σε ερμηνεία του εθνικού δικαίου η οποία δεν συμβιβάζεται με τους σκοπούς της εκάστοτε οδηγίας. Ως εκ τούτου, δεν θα ήταν ορθή η κρίση εθνικού δικαστηρίου ότι αδυνατεί να ερμηνεύσει εθνική διάταξη σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης για τον λόγο και μόνον ότι η διάταξη αυτή έχει ερμηνευθεί παγίως κατά τρόπο μη συνάδοντα προς το δίκαιο αυτό (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 19ης Απριλίου 2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, σκέψεις 33 και 34, καθώς και της 6ης Νοεμβρίου 2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, σκέψη 60).
- 67 Λαμβανομένων υπόψη των εκτιθέμενων στη σκέψη 64 της παρούσας απόφασης, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει αν η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική νομοθεσία μπορεί πράγματι να ερμηνευθεί κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία 93/13 και, σε καταφατική περίπτωση, να αντλήσει εντεύθεν τα έννομα αποτελέσματα.
- 68 Λαμβανομένων υπόψη των εκτιμήσεων που προηγήθηκαν, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 93/13 έχει, υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, βάσει της οποίας το εθνικό δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αίτησης για την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης σύμβασης ενυπόθηκης πίστωσης συναφθείσας μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή υπό τον τύπο άμεσα εκτελεστού συμβολαιογραφικού εγγράφου, δεν έχει, είτε αιτήσει του καταναλωτή είτε αυτεπαγγέλτως, τη δυνατότητα να ελέγξει αν οι περιλαμβανόμενες στην πράξη αυτή ρήτρες έχουν καταχρηστικό χαρακτήρα, κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, και, επί τη βάση αυτή, να αναστείλει τη ζητηθείσα αναγκαστική εκτέλεση.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 69 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) αποφαινεται:

Η οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, έχει, υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, βάσει της οποίας το εθνικό δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αίτησης για την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης σύμβασης ενυπόθηκης πίστωσης συναφθείσας μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή υπό τον τύπο άμεσα εκτελεστού συμβολαιογραφικού εγγράφου, δεν έχει, είτε αιτήσει του καταναλωτή είτε αυτεπαγγέλτως, τη δυνατότητα να ελέγξει αν οι περιλαμβανόμενες στην πράξη αυτή ρήτρες έχουν καταχρηστικό χαρακτήρα, κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, και, επί τη βάση αυτή, να αναστείλει τη ζητηθείσα αναγκαστική εκτέλεση.

(υπογραφές)